

Fyysinen etäisyys esimies-alaisvaihtosuhteissa kansainvälisen työn kontekstissa

Mäkelä, L., Tanskanen, J., Kangas, H. & Suutari, V.

Vallitseva koronapandemia on vaikuttanut työelämään ennennäkemättömällä tavalla. On siirrytty laajasti etätöihin, jota määrittelee voimakkaasti niin virtuaalisiin työympäristöihin kuin -viestintäkanaviin siirtyminen, sekä osapuolten välinen fyysinen etäisyys. Fyysinen etäisyys on kuitenkin joissain töissä ollut kuvaava piirre jo ennen tätä koronapandemiaa. Kansainvälistä uraa tekevillä henkilöillä, esimerkiksi ekspatriaatit tai työkseen paljon kansainvälisiä liikematkoja tekevät henkilöt saattavat olla fyysisesti etäällä työkavereistaan, sekä lähijohtajastaan. Ekspatriaateilla saattaa olla tilanne, jossa lähijohtaja on heidän kotimaassaan, kun taas kansainväliset liikematkustajat saattavat viettää pitkiäkin aikoja matkalla, ollen fyysisesti pois toimistoltaan ja lähijohtajansa läheisyydestä. Fyysisen etäisyyden on nähty lisäävän esimerkiksi työntekijän tuntemaa yksinäisyyttä ja eristyneisyyttä, ja fyysisesti etäällä olevat alaiset saattavat jäädä ilman lähijohtajan tukea ja informaationkulku saattaa olla hitaampaa.

Tässä esityksessä tarkastellaan kahden osatutkimuksen tuloksia fyysisen etäisyyden ja esimies-alaisvaihtosuhteiden laadun näkökulmasta. Ensimmäisessä osatutkimuksessa tarkasteltiin ekspatriaatteja, eli henkilöitä, jotka asuvat ja työskentelevät oman kotimaansa ulkopuolella, ja heidän kokemaansa työtyytyväisyyttä ekspatriaatin työtä kohtaan. Tutkimuksessa hyödynnettiin 290 vastaajan kvantitatiivista aineistoa, joka oli kerätty vuonna 2016 henkilöiltä, jotka asuivat ja työskentelivät muualla kuin kotimaassaan. Toinen osatutkimus käsittelee kansainvälisiä liikematkustajia, ja heidän kokemaansa uupumusta. Tämän osatutkimuksen monikansallinen aineisto kerättiin vuonna 2015 suomalaisesta ohjelmisto- ja palveluorganisaatiosta, ja aineisto koostui 569 vastaajasta, jotka olivat olleet ainakin yhdellä kansainvälisellä työmatkalla edeltävän vuoden aikana.

Tutkimustulokset vahvistavat näkemystä siitä, että hyvälaatuiset esimies-alaisvaihtosuhteet ovat tärkeitä myös kansainvälisen työn kontekstissa, sillä korkealaatuiset esimies-alaisvaihtosuhteet olivat yhteydessä niin parantuneeseen työtyytyväisyyteen ekspatriaatin työtä kohtaan kuin matalampaan uupumukseen kansainvälisillä liikematkustajilla. Tutkimuksessa löydettiin myös yhteys pitkäkestoisen liikematkustamisen (lisäten mm. pitkäkestoista fyysistä etäisyyttä) ja kasvaneen uupumuksen (yleinen ja matkustamiseen liittyvä) väliltä. Mielenkiintoista kuitenkin oli, että kun tarkasteltiin suhteita fyysisen etäisyyden kautta, havaittiin, että ne alaiset, joilla oli heikkolaatuisempi suhde esimieheensä voivat paremmin, kun fyysinen etäisyys heidän välillään oli suurempaa tai pitkäkestoisempaa. Ne alaiset, joiden suhde oli laadultaan parempi, kärsivät enemmän siitä, että joutuivat olemaan fyysisesti etäällä esimiehestään.